

LETNO POROČILO VARUHA ŠPORTNIKOVIH PRAVIC

za leto 2023

KAZALO

1	NAGOVOR	4
2	O VARUHU ŠPORTNIKOVIH PRAVIC	8
2.1	SPLOŠNO O VARUHU ŠPORTNIKOVIH PRAVIC	8
2.2	ZAKONSKA UREDITEV IN PRISTOJNOSTI VARUHA	10
2.3	DOSTOPNOST VARUHA	10
2.3.1	Kontakt	10
2.3.2	Stiki varuha s športniki v letu 2023	11
2.4	FINANCIRANJE VARUHA	12
3	POROČILO O OBRAVNAVANIH ZADEVAH	13
3.1	STATISTIKA	13
3.2	VSEBINSKO POROČILO	16
3.2.1	Seznanitev in svetovanje	17
3.2.2	Pridobivanje in posredovanje informacij	18
3.2.3	Nudenje pomoči in usmerjanje	19
3.2.4	Posredovanje pri reševanju sporov	19
3.2.5	Obravnava in izdaja pobud	20
3.2.6	Udeležba na prireditvah in druge aktivnosti	20
4	IZPOSTAVLJENA PROBLEMATIKA V LETU 2023	22
4.1	PRIPOROČILA IN SMERNICE ZA 2024	22
4.2	PREGLED IZDANIH PRIPOROČIL IN SMERNIC 2018-2023	24
4.2.1	PRIPOROČILO št. 1 (2018)	24
4.2.2	PRIPOROČILO št. 2 (2018)	24
4.2.3	PRIPOROČILO št. 3 (2018)	25
4.2.4	PRIPOROČILO št. 4 (2018)	25
4.2.5	PRIPOROČILO št. 5 (2018)	26
4.2.6	PRIPOROČILO št. 1 (2019)	26
4.2.7	PRIPOROČILO št. 2 (2019)	26
4.2.8	PRIPOROČILO št. 3 (2019)	27
4.2.9	PRIPOROČILO št. 1 (2020)	27
4.2.10	PRIPOROČILO št. 2 (2020)	28
4.2.11	PRIPOROČILO št. 3 (2020)	28
4.2.12	PRIPOROČILO št. 4 (2020)	28
4.2.13	PRIPOROČILO št. 1 (2021)	28

V poročilu vsi izrazi, zapisani v moški slovnični obliki, veljajo za oba spola.

1. NAGOVOR

Spoštovani,

pred vami je Letno poročilo za leto 2023, ki ga kot varuh športnikovih pravic predajam predsedniku Vlade Republike Slovenije, dr. Robertu Golobu. Zakon o športu, ki daje zakonsko podlago za delovanje varuha, kot eno izmed temeljnih nalog seznanjanja in ozaveščanja javnosti, nalaga tudi dolžnost letnega poročanja Vladi Republike Slovenije.

Uvodoma poudarjam in Vladi predajam pobudo, da zaradi pomembnosti Resolucije nacionalnega programa športa za obdobje naslednjih 10 let oziroma 2024–2033 upošteva priporočila varuha pri pripravi in sprejemu resolucije. Prav t. i. Nacionalni program športa je namreč temeljni dokument, ki bo začrtal smer razvoja športa v Republiki Sloveniji v prihodnjem desetletnem obdobju. Poudariti želim, da priporočila vsebinsko temeljijo na obravnavanih primerih, zaznavanjih varuha pri obravnavi primerov oziroma pomoči športnikom in strokovnim delavcem ter poznavanju področja športa.

Z velikim zadovoljstvom lahko poročam, da se je institut Varuha športnikovih pravic dobro ustalil v okviru novega ministrstva – Ministrstva za gospodarstvo, turizem in šport (v nadaljevanju MGTŠ). Po nekaj mesecih delovanja na Dunajski cesti 165 v Ljubljani je ministrstvo zagotovilo primerne prostore za delovanje varuha, in sicer na sedežu ministrstva na Kotnikovi ulici 5 v Ljubljani. Pomembno je poudariti, da je na podlagi izkušenj in priporočil iz preteklih let, dejanskih obveznostih in izražene potrebe po postopni profesionalizaciji instituta varuha in zagotavljanju administrativne podpore delovanja, ob nastopu novega mandata, prišlo do dogovora z ministrom Matjažem Hanom in državnim sekretarjem mag. Dejanom Židanom, da se posodobi Pravilnik o delovanju in financiranju varuha športnikovih pravic, in sicer tako, da se poveča delovna obveznost varuha iz štirih na osem ur tedensko. Slednje je nedvomno zelo pozitiven korak k večji profesionalizaciji instituta. Prav tako lahko poročam, da ima varuh v času pisanja tega poročila že zagotovljeno lastno administrativno pomoč v obliki študentskega dela, kar bo nedvomno pripomoglo k večji neodvisnosti in učinkovitosti dela varuha. Vse naštetu je korak v pozitivno smer, na katero je varuh opozarjal v preteklih poročilih Vladi Republike Slovenije.

Poudariti je treba tudi, da je Zvezna republika Nemčija izkazala zanimanje za našo ureditev področja zaščite športnikov in trenerjev. Zato sta bili v sodelovanju z Ministrstvom za gospodarstvo, turizem in šport Letno poročilo za leto 2022 in mandatno poročilo za obdobje 2018–2023 prevedeni v angleški jezik in posredovani nemški vladi.

Kljub delitvi športa na dve resorni ministrstvi in prehodu instituta varuha na Ministrstvo za gospodarstvo, turizem in šport se je varuh v preteklem letu sestal z vodstvom Ministrstva za vzgojo in izobraževanje (v nadaljevanju MVI). S pristojnimi na ministrstvu ima varuh vzpostavljen kanal za komuniciranje, ki je potreben predvsem za vsebinsko reševanje primerov, ki so povezani s pristojnim ministrstvom. Slednje je povezano predvsem s pravicami iz 35. člena Zakona o športu (v nadaljevanju ZŠpo-1), ki jih imajo športniki v okviru sistema vzgoje in izobraževanja.

Prav tako lahko poročam, da se nadaljuje varuhovo dobro sodelovanje s Komisijo športnikov in Klubom slovenskih olimpijcev pri Olimpijskem komiteju Slovenije ter Odborom za šport in olimpijske vrednote. Zelo pozitivno je, da se je po pandemiji Covid-19 ponovno obnovilo sodelovanje na področju ozaveščanja športnikov in strokovnih delavcev v okviru reprezentanc Olimpijskega komiteja Slovenije in drugih aktivnosti o pravicah športnikov in trenerjev ter vrednotah v športu. Varuh je po potrebi v stikih z vodstvom krovnih športnih organizacij, predvsem pa, kadar se vprašanja nanašajo na sistemsko urejanje pravic športnikov in strokovnih delavcev v športu in je področje povezano z delom avtonomnosti urejanja v okviru športa ali izdajanja javnih pooblastil, ki jih ima krovna organizacija.

V preteklem letu je imel varuh tudi aktivno vlogo v okviru Olimpijskega festivala evropske mladine, ki je potekal v Mariboru. Varuh je poleg aktivnosti, ki so se izvedle v okviru slovenske reprezentance, institucijo predstavil vsem udeležencem festivala v okviru aktivnosti za udeležence festivala v »Olimpijski vasi«, kjer je bivala večina športnikov.

Splošno, vezano na vsebino obravnavanih primerov in prejetih pobud, pa lahko poročam, da je zaznati trend spremembe podlage obravnavanih primerov. Ta se je v primerih seznanitev in svetovanja, če izvzamemo primere svetovanja, vezanega na pridobivanje izpisnice in plačila nadomestila za vzgojo amaterskih športnikov oziroma vsebino 34. člena ZŠpo-1 strukturno preusmerila iz t. i. statusnih pravic, ki imajo podlago v ZŠpo-1, na področje avtonomnega delovanja športnih organizacij in na civilnopravne zadeve v športu.

Pri postopkih pridobivanja in posredovanja informacij pa je bila glavna primerov povezana z določbami Zakona o športu. Ponovno je treba izpostaviti, da so športne organizacije premalo ozaveščene o svoji družbeni vlogi in pravnem položaju, ki ga imajo v pravnem redu Republike Slovenije in še posebej po ZŠpo-1, kar se nedvomno odraža v obravnavanih primerih.

Prav tako je zaznati, da je primerov, povezanih z zaračunavanjem nadomestila za vzgojo nepogodbenih amaterskih športnikov ali pogojevanje izdaje izpisnice in registracije za novo športno organizacijo s plačilom nadomestila za vzgojo, ki so prevladovali v preteklih letih, sedaj manj. Vsebinsko se je struktura vprašanj, povezanih s področjem 34. člena ZŠpo-1 glede nadomestil in pridobivanja izpisnic, preusmerila v predhodno preventivno pridobivanje informacij s strani staršev, preden se ti odločijo o prestopu svojih otrok ali preden podpišejo s športno organizacijo kakršenkoli dogovor ali pogodbo. V preteklih letih je bilo več zadev v zvezi z zgoraj omenjeno tematiko, povezanih s spori med športnikom in športno organizacijo, ki športniku ni izdala izpisnice oziroma je izdajo pogojevala s plačilom nadomestila za vzgojo. Prav slednje je zelo spodbudno in kaže na večletno prizadevanje varuha za ureditev področja izpisnic in nadomestil ter učinke ozaveščanja športne javnosti, da se to področje v okviru avtonomije športnih organizacij uredi oziroma uskladi s pravnim redom Republike Slovenije in sodno prakso Sodišča Evropske unije.

Novo pomembno področje, ki se je izkazalo kot problematično z vidika zagotavljanja statusnih pravic športnikov in posledično tudi nacionalnih zvez in klubov, pa je vpis v evidenco registriranih in kategoriziranih športnikov. Po ZŠpo-1 gre za t. i. statusa, ki ju športnik pridobi na podlagi izpolnjevanja zakonskih pogojev, ki jih opredeljujeta 32. in 33. člen ZŠpo-1. Evidenco na podlagi javnega pooblastila vodi Olimpijski komite Slovenije – Združenje športnih zvez. Evidenca se vodi in ažurira na podlagi podatkov, prejetih s strani nacionalnih panožnih športnih zvez. Prav zaradi dejstva, da športnik ni stranka v postopku vpisa ali posredovanja tekmovalnega rezultata oziroma nima možnosti vplivati na vpis, v praksi prihaja do različnih težav. Zaradi narave in pomena vpisa za statusne pravice športnikov pa bi bilo treba tem vprašanjem oziroma področju nameniti več pozornosti.

V nadaljevanju sledi analitično-vsebinski del poročila, ki podrobneje predstavlja vsebino dela varuha in je strukturno razdeljen v dva dela.

V prvem delu je poleg splošnih informacij o varuhu še statistično in vsebinsko opisano delo v letu 2023. Iz poročila o opravljenem delu sta razvidna splošno stanje na področju pravic športnikov in strokovnih delavcev v športu ter raven udejanjanja javnega interesa na področju športa v Republiki Sloveniji v obravnavanem letu.

V drugem delu poročila so na podlagi obravnavanih primerov, ugotovitev, pridobljenih informacij in seznanitev, predlagani ukrepi za izboljšanje področja zagotavljanja pravic športnikov in strokovnih delavcev v športu, integritete in družbene odgovornosti na področju zagotavljanja javnega interesa v športu v Republiki Sloveniji. V zaključku tega poročila je zaradi namena dostopnosti in sledljivosti zbir vseh priporočil in smernic, ki jih je varuh podal v preteklih letih.

Za zaključek želim poudariti, da si bom tako osebno kakor tudi kot varuh v prihodnje prizadeval za razvoj čistega in varnega športnega okolja, ki bo omogočal razvoj športa v Republiki Sloveniji ter tako pripomogel k ohranjanju in promociji pozitivnih vrednot, ki jih šport predstavlja v slovenski družbi. Kajti prav varno in čisto športno okolje je eden ključnih pogojev za zaščito državljanov pri ukvarjanju s športom in eden ključnih elementov za ohranjanje konkurenčnosti slovenskega športa in uspešnosti slovenskih športnic in športnikov v svetu.

dr. Rožle Prezelj OLY,
varuh športnikovih pravic

2.0 VARUHU ŠPORTNIKOVIH PRAVIC

2.1 SPLOŠNO O VARUHU ŠPORTNIKOVIH PRAVIC

Uvodoma je treba poudariti, da je bilo leto 2018 za slovenski šport z vidika varovanja pravic športnikov in strokovnih delavcev v športu prelomno, saj je 1. aprila 2018, takrat v okviru Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport, začel delovati varuh športnikovih pravic. Leta 2023 se je izteklo prvo mandatno obdobje delovanja funkcije varuha, kjer sem na podlagi ponovnega imenovanja s strani Vlade Republike Slovenije, ob predhodnem soglasju Strokovnega sveta za šport Vlade Republike Slovenije in podpori Komisije športnikov in Kluba slovenskih olimpijcev, dobil možnost, da v novem petletnem obdobju nadaljujem načrtano delo.

Pomembno je pojasniti, da je z vzpostavitvijo pravne podlage instituta varuha pravic športnikov in strokovnih delavcev v športu in nato vzpostavitvijo njegovega delovanja, Republika Slovenija postala ena od vodilnih držav na področju razvoja in zagotavljanja družbene odgovornosti pri varovanju pravic športnikov in strokovnih delavcev v športu. Pri tem pa je treba izpostaviti, da je bilo v letu 2023 na podlagi predstavitve instituta Varuha športnikovih pravic, izkazano zanimanje Republike Nemčije, da se podrobneje seznani z ureditvijo. Zato sta bili v sodelovanju z Ministrstvom za gospodarstvo, turizem in šport poročilo za leto 2022 in mandatno poročilo za obdobje 2018–2023 prevedeni v angleški jezik in posredovani nemški vladi.

Poudarjam, da zakonska ureditev in vzpostavitev delovanja pomembno prispevata k vzpostavljanju in dvigovanju splošne družbene odgovornosti v športu in humanosti dela s športniki, obenem pa prav vzpostavitev instituta izpolnjuje zavezo Republike Slovenije, da aktivno pristopa k implementaciji človekovih pravic. Tako institut varuha prispeva k vzpostavljanju podlage za ozaveščanje in aktivno prizadevanje za implementacijo ustavno zagotovljenih človekovih pravic v športu. Na praktičnem izvedbenem nivoju pa varuh pomaga in prispeva k vzpostavljanju pogojev za kakovostnejšo implementacijo osnovnih statusnih pravic, ki jih imajo športniki na podlagi Zakona o športu in iz njega izhajajočih pravnih aktov. Širše pa delovanje varuha pomembno prispeva k izboljševanju področja in vzpostavljanju potrebnih osnov za zagotavljanje varnega športnega okolja, kar je temelj pri zagotavljanju nemotenega udejstvovanja športnikov pri športnih aktivnostih in doseganju vrhunskih športnih rezultatov ter temeljni pogoj za zagotavljanje izvajanja javnega interesa Republike Slovenije na področju športa.

Dodatno pa so z vzpostavitvijo instituta strokovni delavci v športu ob že obstoječih možnostih zaščite pridobili možnost podpore za nemoteno zagotavljanje njihovega kakovostnega in strokovnega dela v okviru športa in športnih organizacij na ozemlju Republike Slovenije. Pomembno je, da je država v imenu javnega interesa Republike Slovenije na področju športa prepoznala pomen športnikov in strokovnih delavcev v športu in jim na tak način dodatno zagotovila institucionalno zaščito.

Poleg ozaveščanja in neposredne pomoči športnikom in strokovnim delavcem je treba poudariti prispevek instituta varuha k dvigovanju zavesti in informiranosti o pomenu vrednot enakosti, solidarnosti, demokratičnosti, fair playa, pravne varnosti, družbene odgovornosti, dobrega upravljanja športnih organizacij, integritete, etičnosti itd. Konkretnije si institut varuha in varuh pri vsakodnevnem delovanju prizadeva k dvigu pravne urejenosti, delovanju v skladu s pravili, nadzoru nad izvajanjem javnega interesa in dobrega upravljanja slovenskega športa ter spoštovanju etičnih načel v športu. Treba je poudariti pomembno nalogo varuha, ki je v identifikaciji področij športa, ki zahtevajo večjo skrb oziroma pozornost urejanja ali nadzora. Identifikacijo potencialno občutljivih področij za športnike, trenerje, izvajanje javnega interesa ter trende razvoja športa v družbi omogoča postopek abstrakcije vsebine obravnavanih primerov in pridobljene informacije pri reševanju primerov. Pri tem je ključna kvalitativna in kvantitativna analiza vsebine primerov, s katerimi se iskalci informacij, pomoči ali pobudniki obračajo na varuha, kar omogoča argumentiran ter sistematičen pristop k urejanju odprtih vprašanj ali podnormiranih področij v slovenskem športu. Na podlagi ugotovitev in trendov varuh letno poroča Vladi Republike Slovenije in informira javnost o stanju na področju športa, pravic športnikov in strokovnih delavcev in si s priporočili in pobudami prizadeva za pozitivne spremembe in dvig družbene odgovornosti in urejenosti na področju športa v Republiki Sloveniji. Tako so pomemben del letnega poročila tudi priporočila, ki jih varuh predstavi Vladi Republike Slovenije in športnim organizacijam, s čimer si prizadeva izboljšati posamezno ciljno področje, ki ima neposreden ali posreden vpliv na pravice športnikov ali strokovnih delavcev v športu oziroma na udejanjanje javnega interesa na področju športa v Republiki Sloveniji.

Kljub povedanemu pa je treba poudariti, da varuh nima zakonske možnosti odločanja v sporih ali sprejemanja odločitev, ki pomenijo vzpostavljanje ali zagotavljanje posamezne pravice.

Lahko pa varuh za naslovnike iz prvega odstavka 66. člena ZŠpo-1 na podlagi prejetih pritožb, pripomb, predlogov in pobud predvsem športnikov oziroma njihovih zakonitih zastopnikov, strokovnih delavcev v športu in drugih, pristojnim organom pošlje predloge, mnenja, kritike ali priporočila, ki so jih ti dolžni obravnavati in nanje odgovoriti v roku. Varuh zgornjim naslovnikom pomaga tako, da jim svetuje, jih seznani s pravicami in njihovem uveljavljanju, jih usmerja, zanje pridobiva informacije ali pa celo pomaga pri reševanju sporov s tehnikami alternativnega reševanja sporov, predvsem mediacije, če vsi udeleženi v zadevi s tem soglašajo.

2.2 ZAKONSKA UREDITEV IN PRISTOJNOSTI VARUHA

Zakonsko podlago delovanja varuha predstavljata 66. člen Zakona o športu (Uradni list RS, št. 29/17, 21/18 – ZNOrg, 82/20 in 3/22 – ZDeb) ter Pravilnik o delovanju in financiranju varuha športnikovih pravic (Uradni list RS, št. 69/17, 94/23) (v nadaljevanju Pravilnik).

Državni zbor je leta 2017 sprejel Zakon o športu, ki v 66. členu uzakonja podlago za delovanje varuha športnikovih pravic v okviru resornega ministrstva, ki pokriva področje športa. Po imenovanju Vlade Republike Slovenije je varuh športnikovih pravic začel delovati 1. aprila 2018 v prostorih ministrstva. Do leta 2023 je varuh deloval v okviru Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport, od leta 2023 pa je varuh prešel pod Ministrstvo za gospodarstvo, turizem in šport.

Varuh skrbi za dosledno varstvo pravic športnikov in strokovnih delavcev v športu, odgovarja na njihova vprašanja, pobude in pritožbe ter posreduje v primeru sporov. Prav tako pa kot moralna avtoriteta s svojimi priporočili in predlogi dobrih praks pomaga pri izboljšanju delovanja in organiziranosti športa v Republiki Sloveniji.

2.3 DOSTOPNOST VARUHA

2.3.1 Kontakt

Varuh deluje in je osebno dostopen v pisarni, ki je v prostorih Ministrstva za gospodarstvo, turizem in šport na naslovu Kotnikova ulica 5, 1000 Ljubljana.

Osebnostno je varuh dosegljiv v prostorih varuha v času uradnih ur, in sicer vsak torek in četrtek med 9. in 13. uro. Navedeni naslov je tudi naslov za pošiljanje pisemskih pošilk.

V času uradnih ur je varuh na voljo tudi na telefonski številki 01 400 32 11. Športnikom in strokovnim delavcem v športu je varuh vedno dosegljiv na mobilni številki 051 388 361.

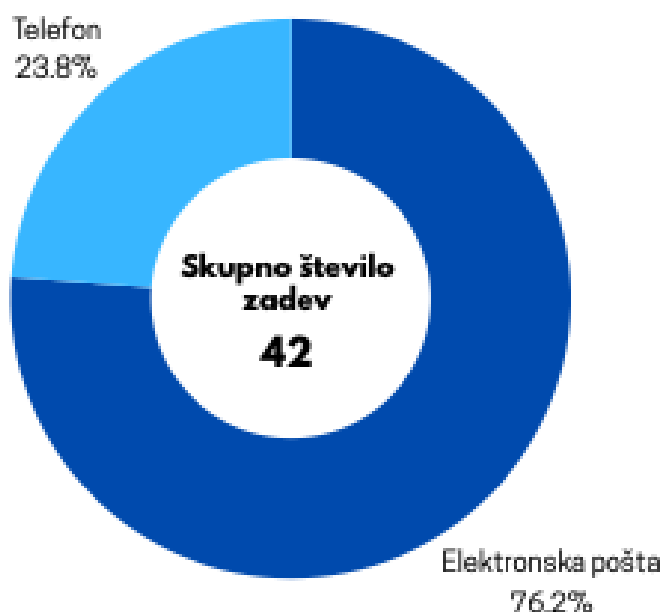
Prav tako je mogoče varuha kontaktirati preko elektronske pošte na naslovu rozle.prezelj@gov.si.

2.3.2 Stiki varuha s športniki v letu 2023

Graf 1:

Spodnji graf prikazuje pripad zadev v varuhovo obravnavo po posameznih komunikacijskih poteh, ki so posameznikom na voljo. Na varuha se je po elektronski pošti obrnilo 32 oseb, po telefonu pa 10 oseb. Pri grafu je upoštevan zgolj prvi stik z varuhom.

PRIPAD ZADEV

Varuh, kot je prikazano zgoraj, omogoča iskalcem pomoči različne komunikacijske poti. V letu 2023 je bil prvi kontakt največkrat vzpostavljen po elektronski pošti, sledili so stiki po telefonu. Prvih kontaktov po navadni pošti ali osebno v času uradnih ur v letu 2023 ni bilo.

Podatki nakazujejo na ustalitev prakse in potrebo iskalcev pomoči po hitrem in neformalnem stiku z varuhom pri prvem iskanju stika. S tem se potrjuje, da je za športnike in strokovne delavce pomemben osebni pristop, ki iskalcem pomoči ob neformaliziranem postopku vzpostavlja zaupanje ter daje občutek varnosti oziroma jih ne izpostavlja in postavlja iz cone udobja. Prav to je predvsem za športnike velika dodana vrednost instituta varuha. Na splošno pa se kaže, da se obče družbene spremembe na področju komuniciranja in telekomunikacij odražajo tudi pri komuniciranju z varuhom. Tako večina komunikacije v postopkih pomoči pri varuhu poteka po telefonu ali elektronski pošti, osebni sestanki in dopisi, poslani po klasični pošti, pa so številčno zanemarljivi. Tako tudi varuh pri svojem delu največ komunicira z iskalci pomoči po telefonu ali elektronski pošti. Fizično pošto uporablja zgolj za najbolj formalne dopise, kadar je treba zagotoviti varovanje pravic v postopku, uradno sledljivost dokumentov in komunikacije itd.

Treba je poudariti, da zaradi narave zakonskih pooblastil varuh postopkov ne vodi strogo po Zakonu o upravnem postopku, ampak ga uporablja smiselno, kar še dodatno omogoča prilagajanje nujenja pomoči po meri in glede na potrebe športnika ali strokovnega delavca v športu. Na podlagi ZŠpo-1 in Pravilnika je postopek pri varuhu brezplačen ter zaupne in neformalne narave.

2.4 FINANCIRANJE VARUHA

Sredstva za delovanje varuha se zagotavljajo iz proračuna Republike Slovenije, in sicer na podlagi 4. člena Pravilnika o delovanju in financiranju varuha športnikovih pravic (Uradni list RS, št. 69/17, 94/23). Varuh za svoje delo prejema nadomestilo v višini 50 odstotkov osnovne plače 58. plačilnega razreda uslužbencev v javnem sektorju.

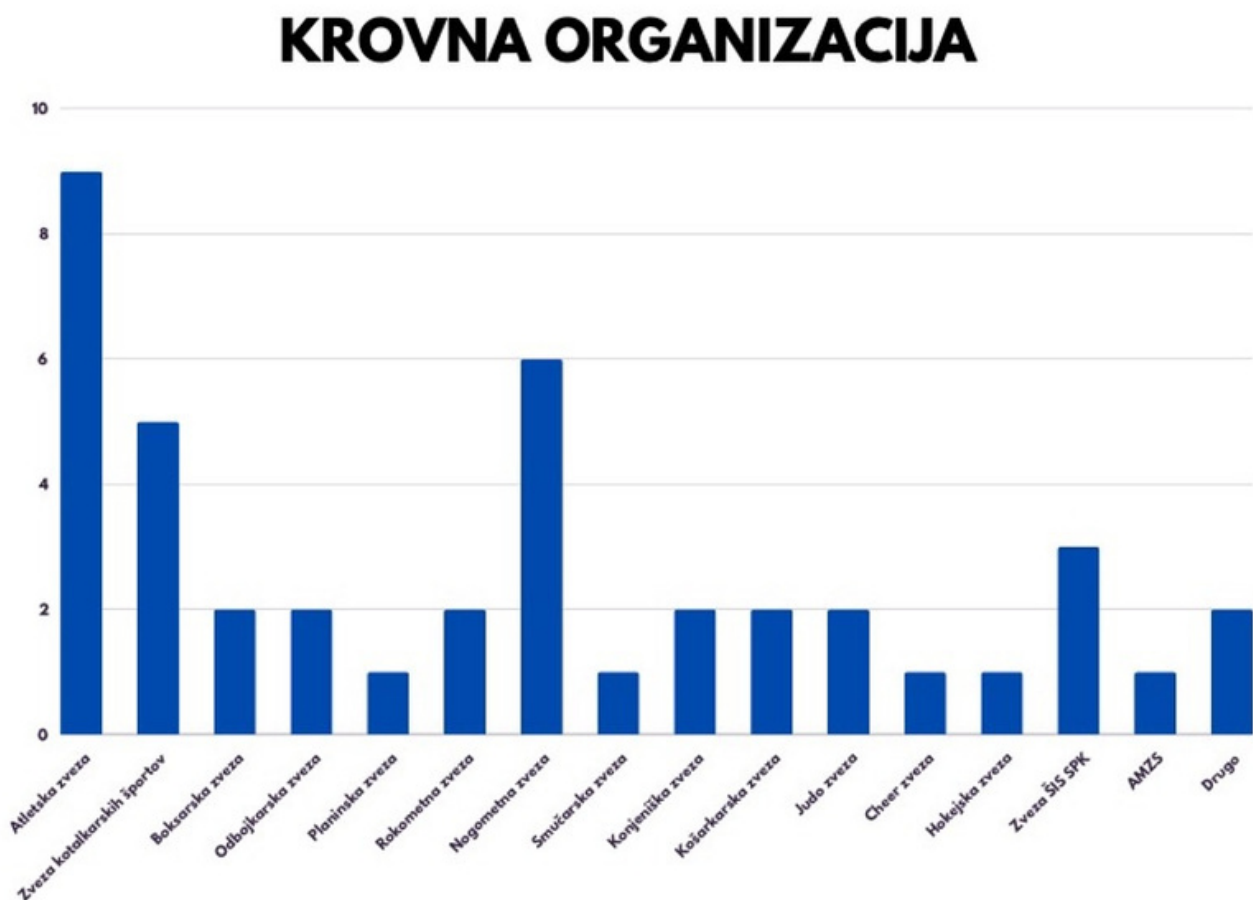
3. POROČILO O OBRAVNAVANIH ZADEVAH

3.1 STATISTIKA

V nadaljevanju je grafično predstavljena statistika dela varuha. Iz posameznega grafa je razvidno število zadev po posameznih kategorijah v določenem vsebinskem postopkovnem sklopu.

Spodnji prikaz je zgolj informativen, saj je namenjen jasnejši predstavi za javnost o delu varuha. Zaradi narave dela, prepletanja pestrosti dejanskih stanj in pravnih podlag med avtonomnimi pravili športnih organizacij in državnimi pravili ter načelno večplastnostjo zadev je delo varuha težko celostno in realno zaobjeti zgolj preko statistike.

Graf 2:

Zgornji graf prikazuje število zadev glede na organizacije, katerih član je bil iskalec pomoči oziroma na katere se je nanašal obravnavani primer.

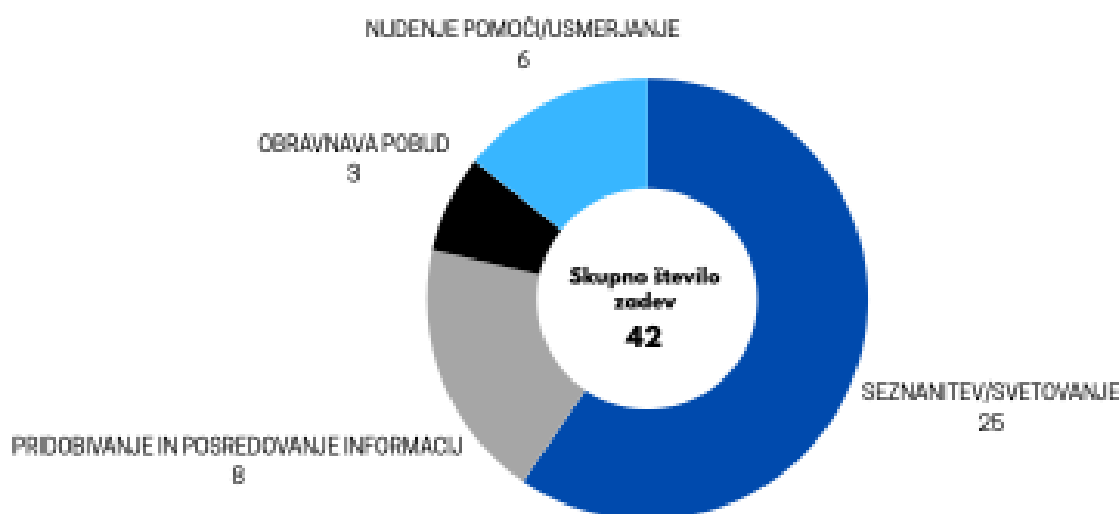
Pri interpretaciji grafa je treba upoštevati, da gre za informativni prikaz, pri čemer je treba upoštevati tudi velikost športne panoge, naravo panoge itd.

Dodatno je treba poudariti, da izstopanje primerov, povezanih z Atletsko zvezo Slovenije, ne pomeni, da so delovanje organizacije ali razmere v panogi bistveno slabše od ostalih, ampak na to vpliva dejstvo, da sem kot bivši atlet in trener z atleti veliko v stiku, zaradi česar se ti, večkrat kot ostali športniki ali trenerji, obračajo po nasvete in pomoč k varuhu, kar nedvomno nakazuje na pomen prepoznavnosti instituta in ugled varuha v javnosti, vezano na pomoč in posledično zaščito športnikov.

Graf 3:

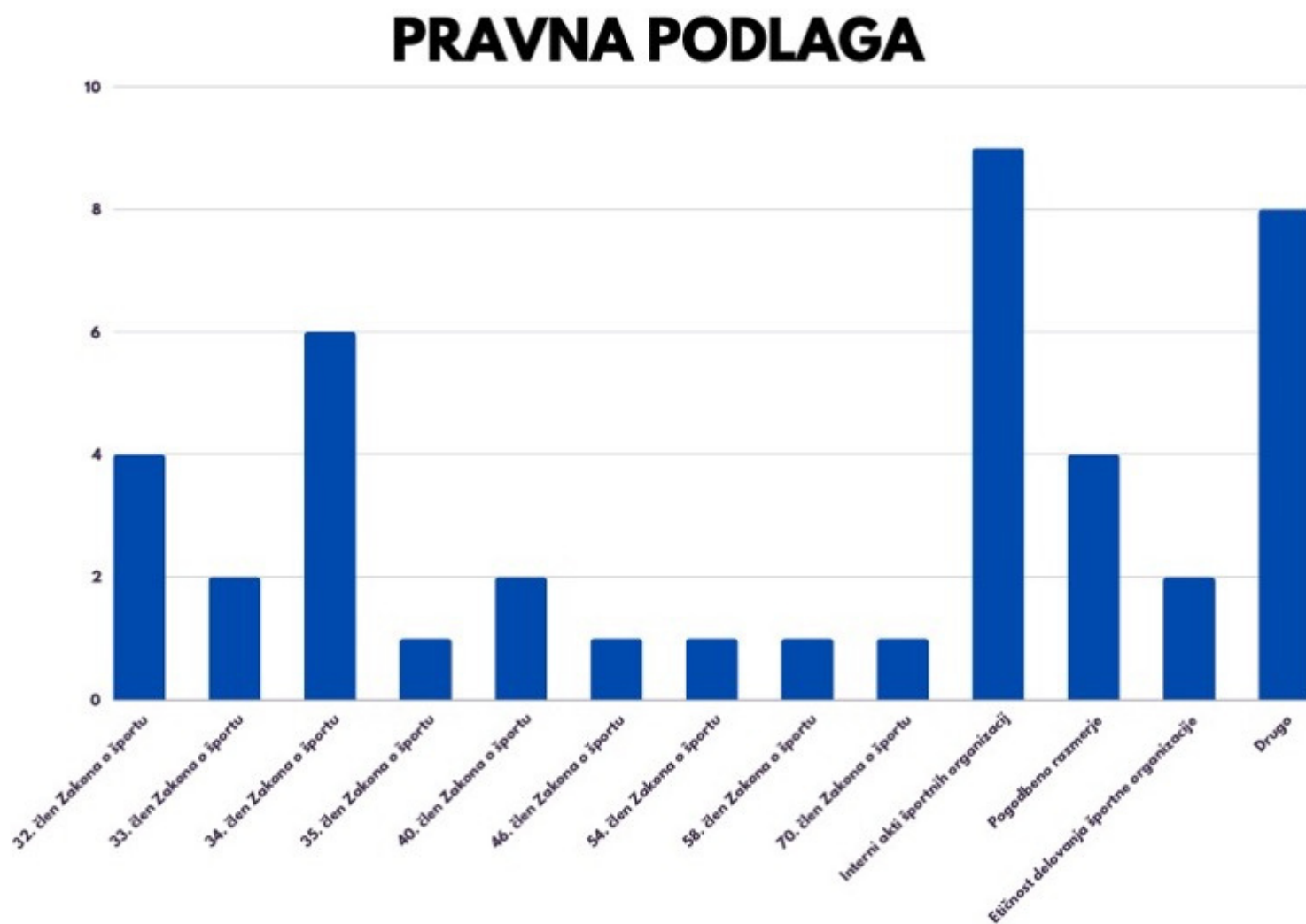
Iz grafa je razviden tip aktivnosti oziroma pomoči varuha v posameznih zadevah.

NAČIN REŠEVANJA ZADEV

Graf 4:

Graf prikazuje najpogostejše pravne podlage, na katere so se nanašali obravnavani primeri.

3.2 VSEBINSKO POROČILO

V obdobju od 1. januarja do 31. decembra 2023 je varuh obravnaval 42 različnih zadev, ki so se nanašale na različna področja v športu. Pri obravnavi in reševanju primerov je varuh z iskalci pomoči večinoma komuniciral po telefonu in elektronski pošti. Nekaj, predvsem razjasnitvenih sestankov, pa je potekalo v prostorih varuha ob predhodnem dogovoru.

V sklopu ozaveščanja javnosti je bilo poročilo varuha za leto 2022 predstavljeno Strokovnemu svetu Republike Slovenije za šport in na skupščini Olimpijskega komiteja Slovenije – Združenja športnih zvez v Celju. Varuh se je sestal tudi z Varuhom človekovih pravic in poročilo posredoval tudi predsednici Republike Slovenije.

Nadaljevalo se je tudi dobro sodelovanje in vzdrževanje stikov s Komisijo športnikov pri Olimpijskem komiteju Slovenije – Združenju športnih zvez in Klubom slovenskih Olimpijcev. Prav tako pa se je obnovilo sodelovanje na področju predstavitve varuha kandidatom in reprezentantom reprezentanc pod okriljem Olimpijskega komiteja Slovenije.

Na podlagi vsebine primerov in vrste pomoči športnikom in športnim delavcem je mogoče glede na prevladujoč element primera klasificirati tri osnovne oblike pomoči oziroma vrste postopkov.

Prva vključuje seznanitev in svetovanje športnikom in strokovnim delavcem s pravnimi podlagami in vsebino njihovih pravic ter svetovanje, povezano s konkretnim vprašanjem.

Druga oblika je pridobivanje in posredovanje informacij o primerih, zaradi katerih so se športniki ali strokovni delavci obrnili po pomoč. V okvir te oblike pomoči sodi tudi vzpostavljanje kontakta za športnike z organi, ki so pristojni za posamezno vprašanje oziroma uveljavljanje pravice ali druge zadeve, povezane z vsebino svetovanja.

Tretja oblika pa je nudenje pomoči in usmerjanje pri reševanju posameznih primerov oziroma sporov. Pri tem je treba poudariti, da se zaradi materialne in postopkovne pestrosti pri reševanju posameznega primera velikokrat med seboj prepletajo in kakovostno nadgrajujejo vse tri oblike postopkov.

Kot alternativno obliko pomoči in kadar narava primera to omogoča, varuh za rešitev odprtih vprašanj med športnikom in športno organizacijo omogoča tudi različne oblike mediacije in druge metode alternativnega reševanja sporov.

3.2.1 Seznaiter in svetovanje

Med obravnavanimi zadevami v letu 2023 je bilo največ primerov (25), kjer sta bila iskalcem pomoči nudena seznaiter oziroma pravni pouk in svetovanje. Obravnavani so bili primeri oziroma vprašanja, ki se vsebinsko nanašajo na statusna vprašanja športnikov in strokovnih delavcev v športu, oziroma vprašanja, ali jim določena pravica pripada in na kakšen način jo lahko uveljavijo. Za tovrstne primere in postopke je značilno, da varuh pri podpori in svetovanju iskalcem pomoči ne vzpostavlja stika z državnimi organi ali športnimi organizacijami, ampak s pravnim znanjem, poznavanjem športa in izkušnjami, pridobljenimi iz drugih, podobnih, primerov, športnikom svetuje in jih usmerja.

Vsebinsko se ti primeri nanašajo predvsem na pravna pravila Zakona o športu in iz njega izhajajočih podzakonskih aktov ali pravna pravila, ki konkretizirajo javno pooblastilo, ki ga Zakon o športu podeljuje športnim organizacijam. Kot je bilo že omenjeno zgoraj, so se primeri vezani na ZŠpo-1 nanašali predvsem na 32., 34., 35., 40., 46. in 54., člen Zakona o športu. Strukturno je moč zaznati, da se podlaga, obravnavana v okviru svetovanja, premika od svetovanja, vezanega na določbe oziroma vsebino ZŠpo-1 k civilnopravnim – pogodbenim vsebinam in na področje internih aktov športnih organizacij.

Izstopajoča zakonska podlaga v okviru svetovanja je še vedno 34. člen Zakona o športu. Pozitivni trend je vseeno zaznati na področju pridobivanja izpisnic in zaračunavanja nadomestil za amaterske nepogodbene igralce, ker so se starši začeli preventivno na varuha obračati glede tematike izpisnic, podpisov dogovorov in plačila nadomestil, preden njihovi otroci dopolnijo 14 let ali preden podpišejo kakršenkoli dogovor ali pogodbo s športno organizacijo. Večina vprašanj se je nanašala predvsem na pravico kluba do zaračunavanja in pogojevanja izpisnice s plačilom denarnega nadomestila za otroke, ki imajo status amaterja in nimajo sklenjene pogodbe s klubom, ki ga zapuščajo.

Na tem mestu je treba ponovno poudariti, da je sodelovanje z Inšpektoratom za šolstvo in šport dobro, kar je v veliki meri pripomoglo k dejstvu, da športniki na podlagi inšpekcijskega nadzora in izdaje odredb nemoteno pridobijo izpisnice in se registrirajo za novo športno organizacijo. Kljub temu pa to ne reši vprašanja plačila nadomestila, ki formalno v aktih športnih organizacij še kar ostaja. Zaznati pa je, da športne organizacije vprašanje plačila nadomestila rešujejo različno, tako formalno s spremembami internih pravil kakor tudi z neformalnimi dogovori.

Kot že omenjeno gre poudariti, da je čedalje več vprašanj povezanih z izpolnjevanjem pogodbenih obveznosti med klubom in športnikom ter skladnostjo internih aktov športnih organizacij ali na organih športnih organizacij sprejetih odločitev s pravili športnih organizacij, s pravnim redom Republike Slovenije in ZŠpo-1. Problem, ki nastaja, je, da športnikom in športnicam, razen varstva pravic pred rednimi sodišči, ni zagotovljeno drugo učinkovito pravno sredstvo, ki bi predvsem hitreje meritorno odločilo o sporu.

Kar nekaj vprašanj se je nanašalo na pravilnost oziroma nepravilnost izvajanja uradnega tekmovalnega sistema, bila pa so tudi vprašanja, povezana s financiranjem programov športa in športnikov, itd. Posebej gre izpostaviti problem športnikov, ki so slovenski državljani, ki igrajo v tujih ligah oziroma nastopajo za tuj klub v tuji državi. Če ti športniki nimajo nastopa za državno reprezentanco, ker so npr. poškodovani, po 32. in 33. členu ZŠpo-1 ne morejo pridobiti naziva registrirani in kategorizirani športnik. Če pa nimajo statusa registriranega in kategoriziranega športnika, ne morejo uveljavljati pravic po ZŠpo-1, še posebej statusnih pravic po 35. členu ZŠpo-1. Zaradi tega bi bilo treba poiskati zakonsko rešitev, da bodo lahko športniki – slovenski državljani, ki živijo in nastopajo v tujini, imeli možnost dostopa do ugodnosti v primeru šolanja v okviru izobraževalnega sistema v Republiki Slovenije, kot ga imajo športniki, ki živijo in tekmujejo v okviru slovenskih klubov.

3.2.2 Pridobivanje in posredovanje informacij

V osmih primerih je varuh na podlagi vsebine primera iskalcem pomoči priskrbel informacije, povezane z zastavljenim vprašanjem in jim na podlagi tega nudil neodvisno interpretacijo pravil ali okoliščin, povezanih s posamezno obravnavano zadevo oziroma jim vzpostavil kontakt s pristojno institucijo. Pri tem je treba vsebinsko ločiti primere, kjer je že bila sprejeta določena odločitev oziroma je že nastala določena pravna posledica, in primere, kjer je bilo o primeru treba pridobiti le mnenje oziroma pojasnitev odločitve državnega organa, izvajalca javnega pooblastila ali športne organizacije.

V tem sklopu primerov je treba izpostaviti problematiko vpisa v javno evidenco registriranih in kategoriziranih športnikov. Primeri so se nanašali na nepravilnosti pri vpisu v evidenco registriranih in kategoriziranih športnikov, ki lahko posledično predstavljajo nepridobitev ali izgubo statusnih pravic, predvsem po 35. členu in drugih členih ZŠpo-1. Problematično je, ker športniki oziroma športnice niso neposredno stranke v postopku in se velikokrat z nevpisom, napačnim vpisom ali upoštevanjem napačnega tekmovalnega rezultata seznani, šele, ko kakšne statusne pravice ne morejo uveljaviti. Izkazalo pa se je tudi, da ni učinkovitega pravnega sredstva v primerih, kadar nacionalna panožna športna zveza ne želi vpisati posameznega športnika v evidenco. Druga vprašanja pa so bila povezana z vpisom v razvid strokovnih delavcev v športu, prilagoditvijo državnega šolskega tekmovanja zaradi športnih obveznosti in tekmovalnim sistemom.

3.2.3 Nudenje pomoči in usmerjanje

Pri nudenju pomoči se varuh aktivno udeležuje reševanja nastale dejanske situacije, kjer vsebina primera nakazuje potencialno ogrožanje pravic športnikov ali strokovnih delavcev v športu. Pri tem je postopek sprejemanja odločitve, vezane na pravico športnika ali strokovnega delavca v športu, lahko še v teku ali pa je odločitev ali negativna posledica že nastala. Varuh je v teh primerih poleg pridobivanja in svetovanja tudi aktivno sodeloval v komunikaciji s pristojnimi institucijami. V letu 2023 je bilo takih primerov šest (6).

V letu 2023 je treba izpostaviti, da so bili primeri nudenja pomoči kompleksnejši kot v preteklih letih, kar pomeni, da je bilo med dvema subjektoma več različnih zadev, ki so si časovno sledile ali dopolnjevale. Poudariti je treba, da je največji problem, kadar gre za primere, ko je spor že nastal, ker ne obstaja učinkovit mehanizem, ki bi omogočal meritorno rešitev spora. V praksi se tako spori ne rešujejo, odnosi pa se poslabšujejo. Pri tem gre izpostaviti, da se športne organizacije premalo zavedajo družbene odgovornosti in da je reševanje problemov iz pozicije moči dolgoročno za šport škodljivo.

3.2.4 Posredovanje pri reševanju sporov

V letu 2023 ni bila izvedena nobena mediacija.

3.2.5 Obravnava in izdaja pobud

V letu 2023 je varuh spremljal implementacijo pobude in sodbe Delovnega in socialnega sodišče v Ljubljani z dne 16. 3. 2022 št. V Ps 1408/2021, v kateri je sodišče potrdilo pravico registriranih športnikov do preventivnega zdravniškega pregleda in naložilo pristojnemu ministrstvu, da izda nov upravni akt. Na podlagi pobude predlogodajalca je varuh vzpostavil kontakt z Ministrstvom za zdravje, v katerem je pozval, da se ga obvesti o uskladitvi upravnega akta z ZŠpo-1 in ministrstvu ponudil pomoč pri uskladitvi akta s pravicami športnikov po ZŠpo-1. Po informacijah je bilo Ministrstvo za zdravje pri pripravi pravilnika v kontaktu z Direktoratom za šport in Olimpijskim komitejem Slovenije. Kljub ponovno ponujeni pomoči varuha, da pomaga pri pripravi pravilnika, se ministrstvo ni odzvalo.

Varuh je predstavil in podal pobudo Olimpijskemu komiteju Slovenije – Združenju športnih zvez za celovito obravnavo zdravja žensk v športu.

Prav tako je na Komisijo za etična vprašanja športa podal pobudo za presojo etičnosti delovanja v okviru Zveze kotalkarskih športov Slovenije.

Varuh je ponovno podal pobudo, da se pristopi k urejanju področja nasilja v športu in s tem zagotavlja varno športno okolje za vse kategorije in starostne skupine v športu.

Varuh je na Nogometno zvezo Slovenije naslovil poizvedbo o obravnavi in reševanju primera ženske A nogometne reprezentance.

3.2.6 Udeležba na prireditvah in druge aktivnosti

Varuh je v sklopu področja ozaveščanja in predstavitve instituta sodeloval z Olimpijskim komitejem Slovenije – Združenje športnih zvez in v sklopu olimpijskih reprezentanc predstavljal področje pravic športnikov, ozaveščal o pomenu implementacije človekovih pravic na področje športa in predstavljal institut varuha ter kako lahko športnikom nudi pomoč.

Prav tako je imel varuh predstavitev instituta in dela v sklopu aktivnosti Olimpijskega festivala Evropske mladine v Mariboru.

Ob predstavitvi reprezentanc Smučarske zveze Slovenije je varuh predstavil področje delovanja varuha, predstavil področje nasilja v športu ter kako in na kakšen način se lahko športniki zaščitijo pred različnimi oblikami nasilja v športu.

Varuh je kot sodnik sodeloval na študentskem tekmovanju European Ethics Bowl v športu, ki ga je organizirala Ekonomska fakulteta Univerze v Ljubljani. Nadaljeval pa je tudi s sodelovanjem s Pravno fakulteto Univerze v Ljubljani, kjer se kot predavatelj redno udeležuje Pravne klinike za pravo v športu.

Ob otvoritvi tekmovanja Športne igre mladih v badmintonu je spregovoril mladim športnikom in športnicam o fair playu in pomenu vrednosti v športu.

Varuh pa je sodeloval tudi v različnih delovnih skupinah, kot je npr. delovna skupina Strokovnega sveta za šport, kjer je sodeloval pri delu na temo pravil o registraciji in kategorizaciji. Prav tako je sodeloval na konferenci o prirejanju športnih rezultatov in drugih konferencah.

Varuh je pripravil evalvacijo realizacije Resolucije nacionalnega programa športa v Republiki Sloveniji za obdobje 2014–2023, in sicer za področje 6.6.3 Varuha športnikovih pravic.

Varuh je v sklopu ozaveščanja javnosti opravil tudi intervju, v katerem je predstavil delo varuha za športni portal.

4.IZPOSTAVLJENA PROBLEMATIKA V LETU 2023

V letu 2023 se je ponovno izkazal problem, da v slovenskem športu, razen varstva pred rednimi sodišči, ni zagotovljeno alternativno reševanje sporov. Tako se večina sporov ne reši, ampak se jih zgolj utiša in pomete pod preprogo.

Dodatno je treba poudariti, da športne organizacije pri reševanju sporov izhajajo iz pozicije moči, ki jo črpajo iz statusa in finančne podlage in ki jo načeloma zagotavljata ZŠpo-1 in država. Kljub temu da je varuh v preteklosti že pomagal s tehnikami mediacije, pa v primeru resnejših, kompleksnejših sporov oziroma kadar je spor vezan na plačilo finančnih sredstev, teh sporov velikokrat ni mogoče rešiti s tehnikami mediacije. Razlog je v tem, da se vodilni športni funkcionarji zavedajo, da se spori pred rednimi sodišči rešujejo počasi, izid tožbe pa je zaradi pomanjkanja znanja o športu, nespecializiranosti za reševanje športnih sporov in pravne prakse, zelo negotov. V primerih neplačila pogodbenega zneska s strani športne organizacije pa je majhna verjetnost, da bi športnik ali strokovni delavec vložil tožbo zoper zvezo ali klub.

V splošnem se je ponovno izkazalo, da je potrebno večjo pozornost nameniti ukrepom za zagotavljanje varnega športnega okolja in povečati učinkovitost nadzora države nad izvajanjem javnega interesa v Republiki Sloveniji.

Vezano na vpis v javno evidenco registriranih in kategoriziranih športnikov, se je ponovno izkazala pomanjkljivost, da športniki niso del postopka vpisa v postopku vpisa v evidenco registriranih in kategoriziranih športnikov. Tako se ti soočijo s potencialno napako vpisa ali nevpisa šele, ko želijo uveljaviti pravico, ki izhaja iz registracije ali statusa kategorizacije.

4.1 PRIPOROČILA IN SMERNICE ZA 2024

Tudi za leto 2024 in še posebej, ker se bo v letu 2024 oblikovala in sprejela nova desetletna strategija športa v Republiki Sloveniji, kot varuh ponovno izpostavljam priporočila preteklih let in dajem pobudo, da se jih v največji možni meri upošteva v novem nacionalnem programu športa za obdobje do leta 2033 oziroma po potrebi v kasnejšem noveliranju ZŠpo-1. Iz preteklih priporočil in smernic, ki jih je od leta 2018 do leta 2022 v letnih poročilih podal varuh, je videti, da gredo priporočila v smer povečanja družbene odgovornosti na področju športa in s tem zaščito javnega interesa in prebivalcev Republike Slovenije na področju športa v Republiki Sloveniji.

Tako je treba ponovno poudariti in kar je po varuhovem mnenju ključno za prihodnji razvoj športa, da se v okviru delovanja športnih organizacij in tekmovalnega sistema, posameznih tekmovanj, še posebej velikih mednarodnih športnih prireditev, začnejo sistemsko uveljavljati človekove pravice. Predvsem, naj se začne dosledno uveljavljati načelo enakosti, nediskriminatornosti, demokratičnosti, pravne varnosti itd.

Zaradi sledenja interesom vseh ključnih deležnikov v športu in zagotavljanja trajnosti je treba zagotoviti tudi udeležbo športnikov in strokovnih delavcev kot partnerjev v dialogu med državo in športnimi organizacijami na vseh nivojih sprejemanja odločitev v športu. Treba je poskrbeti za zaščito osebne integritete športnikov tako, da se vzpostavi sistem za obvladovanje tveganj (preventiva in kurativa) za varovanje športnikov pred različnimi oblikami nasilja v športu oziroma si prizadevati, da se vzpostavijo različni mehanizmi za vzpostavitev varnega športnega okolja. Posebej si je treba dodatno prizadevati za celovito zaščito zdravja športnikov in še posebej športnic.

Dodatno, kot del implementacije pravice do pritožbe, predlagam, da se na območju Republike Slovenije omogoči zaščita in reševanje sporov, ki izvirajo iz športa pred neodvisnim in nepristranskim organom. Zato je treba vzpostaviti mehanizem za reševanje sporov v športu, ki bo predvsem športnikom in strokovnim delavcem zagotavljal instančnost odločanja in jim zagotovil temeljne procesne pravice.

Z vidika zaščite deležnikov v športu in zagotavljanja tako javne varnosti kot tudi javnega interesa na področju športa je treba športne organizacije ozavestiti o pomenu standardov dobrega upravljanja v športu, o t. i. good governance. Priporočljivo bi bilo sprejeti državne smernice dobrega upravljanja za športne organizacije po 39., 40., 41., in 42. členu ZŠpo-1.

Z vidika javnosti in zaščite davkoplačevalskega denarja bi bilo smiselno raziskati možnosti za poenotenje javnih razpisov in upravičenih stroškov ministrstva, Fundacije za šport in lokalnih skupnosti ter poenotiti sistem poročanja o porabi javnih sredstev.

4.2 PREGLED IZDANIH PRIPOROČIL IN SMERNIC 2018–2023

Varuh je v svojem prvem mandatnem obdobju izdal naslednja priporočila in smernice:

4.2.1 PRIPOROČILO št. 1 (2018).

Na podlagi obravnavanih primerov, pridobitve informacij in drugih seznanitev, varuh priporoča, da se prične dosledno izvajati načelo prostega prestopa, ki ga športnikom zagotavlja 34. člen ZŠpo-1. Pri tem je treba zagotoviti uskladitev internih pravnih aktov športnih organizacij, ki urejajo področje registracije tekmovalcev in prestopa med športnimi organizacijami v uradnih tekmovalnih sistemih. Ob uskladitvi internih pravnih aktov športnih organizacij z določbami ZŠpo-1 in s Pogoji, pravili in kriteriji za registriranje in kategoriziranje v Republiki Sloveniji, je potrebno, da Inšpektorat Republike Slovenije za šolstvo in šport z izvajanjem nadzora zagotavlja izvajanje določbe 34. člena ZŠpo-1 in s tem varuje javni interes na področju športa v Republiki Sloveniji.

4.2.2 PRIPOROČILO št. 2 (2018).

Področje, ki potrebuje posebno pozornost in je eno izmed ključnih za zagotavljanje javnega interesa na področju športa, kot ga definira ZŠpo-1 in je obenem esencialni element razvoja športa v Republiki Sloveniji je uveljavljanje načela prednostne uporabe javnih športnih objektov in površin za šport v naravi.

Prednostno uporabo za športne programe iz 6. člena ZŠpo-1, ki jih sofinancira država ali lokalna skupnost je potrebno zagotoviti, z namenom, da bodo imeli ti programi prednost pri dostopu do javne športne infrastrukture v času, ko je za posamezne kategorije in programe primeren. Posebej se to nanaša na šolske športne telovadnice, ki so v lasti države ali lokalne skupnosti.

Priporočljivo je, da se dodelitev terminov izvede po vnaprej predvidenem postopku, ki bo upošteval določbe ZŠpo-1, ki se nanašajo na javni interes in prednostno uporabo javnih športnih objektov.

Prav tako je potrebno, da se dostopnost do javnih športnih objektov zagotovi tudi preko določanja cene uporabe javnih športnih objektov. Struktura cene mora upoštevati, da se za programe športa, ki so priznani in sofinancirani s strani lokalne skupnosti ali države, ne zaračunava tržna cena uporabe, ampak se s strukturo cene pokriva zgolj stroške dejanskega vzdrževanja.

4.2.3 PRIPOROČILO št. 3 (2018)

Na področju dobrega upravljanja športnih organizacij varuh priporoča, da Olimpijski komite Slovenije – Združenje športnih zvez kot krovna športna organizacija ozavešča svoje članice in druge športne organizacije na področju Republike Slovenije o pomenu odgovornega, transparentnega in zakonitega delovanja v skladu z etičnimi standardi v športu tako športnih organizacij kot tudi posameznikov. Pri tem pa naj Olimpijski komite Slovenije – Združenje športnih zvez izvaja poslanstva in vloge, ki jih ima na podlagi 4. in 5. člena Pravil Olimpijskega komiteja Slovenije – Združenja športnih zvez ter deluje v skladu z načeli, ki jih definirajo pravila v 7. členu.

4.2.4 PRIPOROČILO št. 4 (2018)

Vezano na javno sofinanciranje programov športa in drugih projektov iz naslova javnih sredstev države, lokalnih skupnosti, Fundacije za šport in drugih, je treba zagotoviti dejanski nadzor nad verodostojnostjo prijav in nadzor nad porabo sredstev. Nadzor pa naj bi imel poudarek na zagotavljanju preprečevanja dvojnega financiranja programov, strokovnega kadra in drugih postavk, ki so predmet financiranja z javnimi viri.

Tako je potrebno, da že sami financerji programov ob prijavi in kasneje ob izvajanju programov zagotavljajo konstantni nadzor nad financiranjem. Prav tako pa bi to morala biti tudi ena izmed prednostnih nalog Inšpektorata Republike Slovenije za šolstvo in šport.

4.2.5 PRIPOROČILO št. 5 (2018).

Za zagotavljanje reševanja nesporazumov in sporov v športu bi bil priporočljiv razmislek o ustanovitvi neodvisne arbitraže za šport na ozemlju Republike Slovenije, ki bi zagotavljala hitro in učinkovito izvensodno reševanje sporov v športu.

Varuh si bo prizadeval, da bo skupaj z Ministrstvom za izobraževanje znanost in šport, Olimpijskim komitejem Slovenije – Združenjem športnih zvez, športnimi organizacijami in drugimi raziskovalnimi ustanovami na področju športa organiziral periodične posvete in izobraževanja o temah, ki so povezane z zagotavljanjem »čistega športnega okolja« v Republiki Sloveniji.

4.2.6 PRIPOROČILO št. 1 (2019).

Zaradi večjega števila primerov, katerih podlaga odločanja so bili interni akti športnih organizacij oziroma odločitve organov športnih organizacij, je treba v praksi pri delovanju športnih organizacij začeti sistematično uveljavljati standarde dobrega upravljanja športnih organizacij. To velja še posebej za področje upravljanja s finančnimi sredstvi, ki jih športne organizacije neposredno ali posredno prejmejo od javnih financerjev, kot so sredstva Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport, Fundacije za šport in lokalnih skupnosti.

Prav tako bi bilo športne organizacije, kadar praktično izvajajo zakonski prenos javnega pooblastila, tudi smiselno podrobneje ozavestiti in podučiti o pomenu, upoštevanju in izvajanju splošnih pravnih standardov, ki veljajo v pravnem redu Republike Slovenije. Predvsem naj bi se v postopkih izvajanja javnega pooblastila smiselno uporabljala načela Zakona o upravnem postopku in tako zagotavljale temeljne pravice posameznega športnika ali strokovnega delavca v športu.

4.2.7 PRIPOROČILO št. 2 (2019).

Varuh je na Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport naslovil pobudo (dokument, št. 092-119/2018/80 z dne 7. 1. 2019) za sprejem podzakonskega akta, katerega sprejem nalaga prvi odstavek 65. člena Zakona o športu.

Akt naj bi določal podrobnejšo vsebino in merila za zaposlovanje vrhunskih športnikov in strokovnih delavcev v javni upravi v skladu s 63. členom Zakona o športu. Na podlagi povečanja števila primerov in nejasnosti, ki jih izražajo športniki v zvezi z zaposlovanjem športnikov v javni upravi, naslavljam pobudo Vladi Republike Slovenije, da sprejme podzakonski akt, ki je predviden v 65. členu Zakona o športu.

4.2.8 PRIPOROČILO št. 3 (2019)

Za dvig splošne družbene odgovornosti v športu in prispevek k zagotavljanju čistega športnega okolja je priporočljivo, da bi vse športne organizacije, ki so večinoma ali v večjem odstotnem deležu financirane iz javnih virov, sprejele kodekse etike, kjer bodo opredelile in postavile okvir delovanja vseh udeležencev v okviru panoge. To naj bi še posebej veljalo za osebe, ki imajo možnost odločanja in razpolaganja s finančnimi sredstvi športnih organizacij.

V prvi vrsti je treba opredeliti in zagotoviti preprečevanje konflikta interesa in dolžnosti, nezdružljivost funkcij ter zagotoviti načeli demokratičnosti in transparentnosti pri sprejemanju odločitev. Raziskati pa bi bilo treba tudi možnosti oblikovanja enotnega kodeksa etike in pravil pričakovanega načina obnašanja vodilnih športnih funkcionarjev v slovenskem športu ter na ta način zagotoviti minimalne standarde dobrega upravljanja športnih organizacij.

4.2.9 PRIPOROČILO št. 1 (2020)

Zaradi pomena boja proti dopingu v športu in zaščite športnikov ter strokovnih delavcev v športu, bi bilo treba pri programih usposabljanja strokovnih delavcev v športu med obvezne vsebine dodati predstavitev področja boja proti dopingu v športu, s poudarkom na postopkovnem in sankcijskem delu pravil ter jih seznaniti o posledicah, ki jih doletijo, če se v vzorcu športnika pojavijo sledi snovi, ki so na WADA listi prepovedanih snovi v športu.

4.2.10 PRIPOROČILO št. 2 (2020).

V luči posledic zaprtja športne aktivnosti v letu 2020 in nadaljnega razvoja športa v Republiki Sloveniji bi bilo treba analizirati posledice epidemije na splošno populacijo s poudarkom na otrocih in mladini ter analizirati stanje športnih organizacij in statistično ovrednotiti izpad prihodkov športnih organizacij ter v sodelovanju med MIZŠ, lokalnimi skupnostmi in civilno sfero športa pripraviti strategijo okrevanja športa in športnih organizacij po epidemiji.

4.2.11 PRIPOROČILO št. 3 (2020).

V okviru športnih organizacij bi bilo treba posvetiti večji poudarek na ozaveščanju in izobraževanju o različnih oblikah nasilja v športu. Izpostaviti je treba predvsem dve obliki. To sta spolno in verbalno nasilje. Športne organizacije bi morale imeti izoblikovane politike in programe ozaveščanja ter sprejeti pravila, ki bi omogočila obravnavo suma na tovrstne nepravilnosti ali kršitve.

4.2.12 PRIPOROČILO št. 4 (2020).

Poudarjam, da je v Republiki Sloveniji treba vzpostaviti delovanje neodvisne arbitraže za reševanje sporov v športu, obenem pa naj se preko arbitraže zagotovi tudi neodvisni organ za reševanje pritožb.

4.2.13 PRIPOROČILO št. 1 (2021).

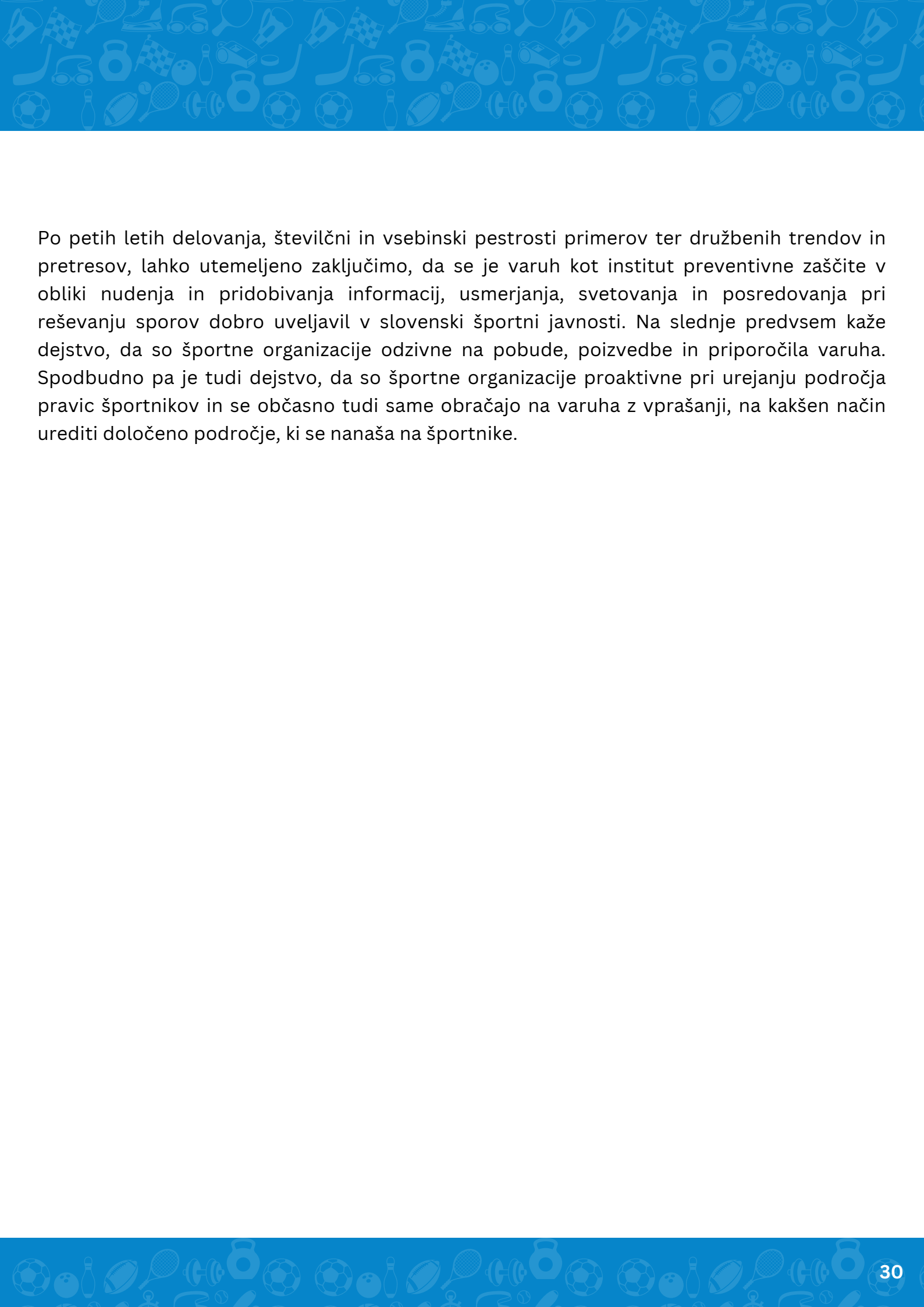
Leto 2021 je bilo zaradi zdravstveno-humanitarne krize COVID-19 zelo posebno. Zaradi zaprtja športne aktivnosti v prvem delu leta in postopnega odpiranja je bilo obravnavanih primerov številčno manj, pri čemer je treba poudariti, da je vsebinska struktura primerov ostala primerljiva prejšnjim letom. Zato se varuh v poročilu za leto 2021 ni odločil za podajo posameznih priporočil vladi in športnim organizacijam, ampak raje priporoča splošne smernice za leto 2022.

V prvi vrsti in kot je razvidno že iz preteklih poročil, je treba slediti načelom enakosti, demokratičnosti, transparentnosti, integriteti ter ustavnosti in zakonitosti v športu in ne nazadnje spoštovanju človekovih pravic v športu. Še posebej na področjih dela s športniki, organizaciji prirediteljev, delovanju športnih organizacij, kadar te izvajajo regulatorno vlogo v panogi in imajo status nacionalne panožne športne zveze ali krovne športne organizacije. Predvsem je v procesu pravotvornosti treba slediti posebnostim pravnega urejanja, ki ga zahteva varovanje javnega interesa na področju športa in ga izvajajo športne organizacije. Splošno pa je v slovenskem športu treba ponotranjiti zavedanje ter sprejeti pravila, ki bodo urejala osebno integriteto športnih delavcev, še posebej tistih, ki imajo moč odločanja pri upravljanju panoge in razdeljevanju finančnih sredstev tako javnih kot zasebnih.

Pandemija je kritično pokazala tudi na pomanjkanje strokovnega kadra v športu oziroma beg kadra v gospodarstvo in na druga družbena področja. Zaradi ohranitve znanja in kadra bi bilo smiselno sprejeti politiko zaposlovanja strokovnih delavcev v športu in uskladiti zaposlovanje na državnem in lokalnem nivoju ter poiskati druge možnosti za zaposlitev ter na tak način omogočiti zaposlitev večjega števila trenerjev v športnih organizacijah. Prav tako pa bi bilo smiselno, da se sistemsko pristopi tudi k ureditvi športnih štipendij in zaposlovanja športnikov v javni upravi na način, da se oba ukrepa za zagotavljanje predvsem t. i. »socialne varnosti« športnikov kakovostno nadgrajujeta ter s kriteriji, pogoji in merili smiselno in celovito uredita področji športnih štipendij in zaposlovanja športnikov v javni upravi.

O realizaciji priporočil, ki so navedena zgoraj, varuh nima podrobnejših informacij, je pa treba poudariti, da kljub varuhovim priporočilom iz preteklih let po varuhovem zaznavanju ni prišlo do kakovostnega napredka na teh področjih.

Z vidika prihodnjega razvoja instituta varuha pravic športnikov ter učinkovitega zagotavljanja zakonskih nalog varuha pravic športnikov bi bilo treba razmisliti o oblikah in možnostih nadgradnje instituta v delu profesionalizacije in administrativno-pravne podpore delovanja. Kajti zaradi števila in pestrosti obravnavanih primerov varuh le stežka zagotavlja izvajanje vseh nalog, ki mu jih nalaga aktualni zakon o športu. Tako se najbolj pozna pomanjkanje administrativno-tehnične podpore, ki bi v delu izobraževanja in ozaveščanja javnosti delovanje varuha dvignila na višji nivo.

The document features a blue header and footer. The header is a solid blue bar at the top. The footer is a blue bar at the bottom containing a repeating pattern of white sports-related icons, including soccer balls, basketballs, tennis rackets, and dumbbells. The main text is centered in the white space between these bars.

Po petih letih delovanja, številčni in vsebinski pestrosti primerov ter družbenih trendov in pretresov, lahko utemeljeno zaključimo, da se je varuh kot institut preventivne zaščite v obliki nudenja in pridobivanja informacij, usmerjanja, svetovanja in posredovanja pri reševanju sporov dobro uveljavil v slovenski športni javnosti. Na slednje predvsem kaže dejstvo, da so športne organizacije odzivne na pobude, poizvedbe in priporočila varuha. Spodbudno pa je tudi dejstvo, da so športne organizacije proaktivne pri urejanju področja pravic športnikov in se občasno tudi same obračajo na varuha z vprašanji, na kakšen način urediti določeno področje, ki se nanaša na športnike.